ಚೆಲುವು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಬೆಲೆ ೧೪ ಆಣೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್
ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
೧೯೩೧

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಕವಿತೆಗಳ ಗುಚ್ಛದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಅಂಗಾಮಿಪ್ರೇಮ ಗೀತವು ಅಸ್ಸಾಮ್‌ದೇಶದ ಅಂಗಾಮಿನಾಗರೆಂಬ ಕಾಡು ಜನರ ಒಂದು ಗೀತದ ಅನುವಾದ. ಈಗ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ಸೆನ್‌ಸಸ್ ಕಮಿಷನರಾಗಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಹಟನ್‌ರವರು ಈ ಜನರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಾವು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಆ ಗೀತವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಿದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನನಗೆ ಕಾಡಿನವರೆಂಬ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರಿ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಯೇನೆಂಬ ಭೀತಿಯಿದ್ದರೂ ಅದು ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೇನೆ. ಗೀತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೊರೊಳು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸ್ಥಳ; ಕೆಸ್ಸೂರು ಎನ್ನುವುದು ಮೂಲದ ಕೆಟ್ಸೋರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ರೂಪಾಂತರ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಂ||
ಕಾರ್ತೀಕ ಬಹುಳ ತ್ರಯೋದಶಿ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಚಿತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)	ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಕತೆ)
ಶಾಂತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ತಾಳೀಕೋಟೆ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ಸಾವಿತ್ರಿ (,,)	ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)	ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ (ಭಾಷಣ)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಮಂಜುಳಾ (ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)	ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)

ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು :—

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಮಂದಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಎಂ. ಎಸ್. ರಾವ್ ಕಂಪೆನಿ, ದೊಡ್ಡಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

ದಿ ಪ್ರೋಗ್ರೆಸ್ ಬುಕ್ ಸ್ಟಾಲ್, ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪುಸ್ತಕ ಭಾಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

ಚೆಲುವು

ಚೆಲುವ ದೇವಿ

ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದ ಮಲೆಗಳ ಮಾಲೆ ಸುತ್ತ
ಸಾಗರದ ಅಲೆಯು ಮಾಲೆಯು ತೆರದೆ ಬಳೆದು,
ಚೆಂದದಲಿ ನೋಟವೋಡುವವರೆಗೆ ಹರಿದು,
ಆಗಸದ ಅಂಚನೆಲ್ಲೆಡೆಯು ಮುಟ್ಟಿಹುದು ;
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಎಲೆಯು ಸೊಗಸಿನಲಿ ವನವು
ಕಣ್ಣ ತಣಿಸುತಲಿಹುದು ; ಸೋಲುತಿದೆ ಮನವು.

ನೇಸರಿಳಿದಿಹನು ಬಾಂದಳದ ಪಡುಗಡೆಗೆ,
ಪುಟವಿಡಿದ ಹೊಂದಟ್ಟಿವೊಲು ತೊಳಗುತಿಹನು ;
ಮಿಾಸಲಾಯ್ತೆಲ್ಲ ಜಸವಿಲ್ಲೆಂದು ಕಣ್ಣ
ಮಿಟಕಿಸದೆ ನಭವು ಅವನನೆ ನೋಡುತಿಹುದು ;
ಕಟ್ಟಕಡೆಯಾ ಗಿರಿಯು ಆತುಮದ ಕೂಗು
ಮುಟ್ಟಿತವನನು ; ಅದನು ಸೇರುವನು ಬೇಗ.

ಸೇರುವನು ; ಸೇರಿ ಮರೆಯುವನು ಇನಿತರೊಳೆ ;
ಆಮುನ್ನ ಜಗವ ಬೆಳಕಿಂದ ತುಂಬಿಹನು ;
ನೂರು ವರ್ಣದ ಎಲೆಯು ಸೊಬಗೆಸೆವ ವನಕೆ
ಪ್ರೇಮಪೂರಿತ ಹಾಸವನು ಸೂಸುತಿಹನು.
ಕಣ್ಣಿನಾಸೆಯು ತೀವಿ ಬಗೆಯು ಮಗಮಗಿಸಿ
ಎನ್ನೊಳಗ ಸೋಕಿಹುದು ಸಂಜೆಯಿಾ ಸೊಗಸು.

ಚೆಲುವು

ಇಲ್ಲಿ ಮಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಮಡುಗಳನು ಕೊರೆದು
ತಿಳಿಯ ನೀಲದ ನೀರ ಹಿರಿದು ಹೊಳೆಯೊಂದು,
ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣಿನ ಹಾಸಿನಗಲದಲಿ ಹರಹಿ,
ಚಲಿಸುವುದೆ ತಿಳಿಯದೊಲು ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಉರುಳಿ
ಹಿಂದಾದುದನು ನೆನೆವ ಮನ ನಿಂದು ನೆನೆದು
ಮುಂದರಿವ ತೆರದೆ ಮುಂದರಿಯುತಿದೆ ಜನಿದು.

ಮೆಲುಗಾಳಿ, ಪೂರುವದ ಗಿರಿಗಳೆಡೆಯಿಂದ
ಹರಿತಂದು, ಎದುರಿನಲಿ ಹರಿದು ಮುಂಬರಿವ
ತಿಳಿವೆಳಗ ಕಿರಣ ಸರಣಿಯ ಭರವೊಳಪ್ಪಿ,
ಸರಸದಲಿ ಅದರೊಡನೆ ನಲಿದಾಡುತಿಹುದು.
ಒರ್ವ ದೇವಿಯು ಅವಳಿಮಕ್ಕಳಿವರೊಲವ
ಸರ್ವವನ ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿತ್ತು ತಳೆದು ನಲವ.

ನೀರು ನೆಲ ಮಲೆಸಾಲು ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿ
ವನ ಸಭಗಳನುಸರಣೆಯಲಿ ಸೇರಿ ಒಂದು
ಧೋರಣಿಯೊಳೀ ಸಂಜೆಗಿತ್ತ ಮೆರುಗಿವಕೆ
ಧನದ ಕನಕದ ಹೊರೆಯು ಚೆಂದ ಎಣೆಯಹುದೆ?
ತಾಯಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೊಗದವೀಕಾಂತಿ ಶಾಂತಿ;
ಈಯಂದ ಚಂದ; ಈ ಪ್ರೇಮವಿಭ್ರಾಂತಿ.

ಚೆಲುವು

ಕಣ್ಣೀಗ ಕಾಣುತಿಹ ಚೆಲುವ ನೋಟಕ್ಕೆ
ಮಿಗಿಲಾದ ಚೆಲುವು ಇರಬಹುದೆ ಲೋಕದಲಿ?
ಇನ್ನಿದಕೆ ಮೆರುಗಿಡುವ ಕಲೆ ಒಂದು ಉಂಟೆ?
ಸೊಗಸು ಇನ್ನಿನಿಸಾದರೂ ಮುಂಚಬಹುದೆ?
ಎಂದು ಮನ ಆನಂದದಲಿ ಕೇಳುತಿರಲು
ಮುಂದೆ ಕಂಡುದು ಎಲ್ಲ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ಹುರುಳು.

ನಗೆ ಮೊಗದ ತಿಳಿಗಣ್ಣ ನಳಿದೋಳ ಚೆಲುವೆ–
ಬಳಿಯೂರ ಬಾಳಬೆಳಕಾಗಿರ್ಪಳಹುದು–
ಚಿಗರಿಯಂದದ ಹಗುರವಾದ ನಡೆಯಿಂದ
ಹೊಳೆಗೆ ಕೊಡ ಹಿಡಿದು ತಾನಿಳಿತಂದಳಾಗ;
ಮುಟ್ಟಿದುದು ಮುಗಿಲನಾಕ್ಷಣ ಚೆಲುವ ಶಿಖರ;
ಸೃಷ್ಟಿಯಂದಕೆ ಹೆಣ್ಣೆ ಸಂಪ ಮಣಿಮುಕುರ.

ಮಗುವಾಗಿ ತಾಯ್ತಂದೆಯರ ಮನವ ನಲಿಸಿ,
ಸತಿಯಾಗಿ ಪತಿಯ ಹೃದಯದ ಸುಖವ ನಲಿಸಿ,
ಜಗದಂಬೆಯವತಾರದಂತೆ ಕಳಕಳಿಸಿ
ಸುತರ ಹಡೆದೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಸಲೆ ಬೆಳೆಸಿ,
ಲಲನೆ ಅಂದುದ್ದೇಶಿಸದೆ ಕಣ್ಣ ತಣಿಸಿ
ಸುಳಿದಳೆದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಆತುಮವ ಮಣಿಸಿ.

ಚೆಲುವು

ಹೊರಗದಾವುದೊ ಚೆಲುವ ಮುಗುಳರಳುತಿಹುದು ;
ಒಳಗರಳುತಿಹುದಂತೆ ಅದಸರಿವ ಶಕ್ತಿ ;
ನಿರುತವೂ ನಡೆವವೀ ಎರಡು ವಿನ್ಯಾಸ,
ಬೆಳೆವುದಿಂತನವರತ ಚೆಲುವಿನ ವಿಕಾಸ ;
ಅಂದಂದು ಕಾಂಬ ಚೆಲು ಹಿರಿದೆನಲು ಒಪ್ಪು ;
ಮುಂದುವರಿಯದು ಇನ್ನಿದೆನಲು ಅದು ತಪ್ಪು.

ಅದುವೊದಲು ಆಗಾಗ ಒವ್ಮೊವ್ಮೆ ನಾನು
ಅಂದಿನಂದವನು ನೆನೆವೆನು ಮನದಿ ಮರಳಿ;
ಕದಲದಿಹುದಾ ಚೆಲುವೆ ಹೊಳೆಗಿಳಿದು ಬಂದ
ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ಚಿತ್ರ ಎಲ್ಲವನು ಮರೆಸಿ.
ಕೊಳೆ ಸೋಕದೊಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು
ಒಳಗ ಬೆಳಗುವುದು ಬಣ್ಣಿಪ ಸುಡಿಯು ಜರೆದು.

ಮನದ ಬಾಂದಳಕಿಂಥ ನೆನವು ನಕ್ಷತ್ರ;
ತಾನೊಂದು ಬೆಳಗುವುದು ದೆಸೆಯೊಂದನೆಲ್ಲ.
ಮನುಜನನು ಗೆಲುವ ಚೆಲುವಿನ ತತ್ತ್ವ ಜಗದ
ಮಾನವತೆಯೆಂದೆನಗೆ ಕಲಿಸಿತಾ ಸಂಜೆ;
ಮರೆಯ ಪರಮಾತುಮದ ಲೀಲೆಯೊಳಸಂಚು
ತೆರೆಯ ಮುಂದೆಸೆವೆಲ್ಲ ಚೆಲುವ ಸಳೆಮಿಂಚು.

ಕಾಡುಹೂಗಳು

೧

ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆ ಮುಳ್ಳು–
ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಇದೆಕೊ ರತ್ನ;
ಮುಳ್ಳು ಮಣ್ಣು ಸೊರಜಿನ ನಡುವೆ
ಇಕೊ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಹೊನ್ನಕ್ಷತ್ರ.

ಇದೆಕೊ ದಾರಿಯ ಬದಿಯಲಿ ಹುಲ್ಲಲಿ
ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಮಿತ ನೀಲ;
ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೊ ಬಹು ನೀಲದ
ಮಡಲಲಿ ಹಳದಿಯ ಕುಸುರಿಯ ಲೋಲ.

ರಾಗಿಯ ಪೈರಿನ ಮಧ್ಯದಿ ಮುಳ್ಳಲಿ
ಕೊಂಬಿನ ಸುಂದರ ಇಕೊ ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ;
ಬದುವಿನ ಗಿಡದಲಿ ಊದಾ ಬಣ್ಣದ
ಚಳತುಂಬಿನ ಚೆಲುಹೂವಿನ ಕುಚ್ಚು.

ಹೊಲದಲಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹೊಳೆಹರಿಸಿ
ದತ್ತೂರಿ; ಆರಂಬದ ಕರೆಕರೆ;
ನನ್ನವೊಲಲೆಯುವ ಸೋಂಬರ ಮೆಚ್ಚು;
ಇಲ್ಲೆ ಇದರ ಸೋದರ ನೇಸರಮರಿ;

ಚೆಲುವು

ಹತ್ತೋ ಸೂರೋ ದಳಗಳ ನಡುವೆ
ಮಿಸುಮಿಸುಗುವ ಈ ಬಟ್ಟನೆ ಪೀಠ,
ಅಲೆವೆಲರಿಗೆ ತಲೆಯೊಲೆಯುದ ನಿಲುವು,
ಚೆಂಪ ಇದೆಸಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಬೂಟ.

ಇಲ್ಲಿದೊ ಬೊಂತೆಯ ಕಳ್ಳಿ ಪಿಂಗಳ
ವರ್ಣದ ಹೂವಲಿ ತೋರಿದೆ ನಚ್ಚ;
ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆಯಲಿ ರೋಜಿಯು ಹೂತು
ಹರಡಿದೆ ತನ್ನ ಬಣ್ಣದ ಹುಚ್ಚ.

ಏನಿದು ಚುಕ್ಕಿ? ಅದೆ? ಕಣ್ಣಿಕ್ಕಿ
ನೋಡು; ಅದು ದಳ ನಾಲ್ಕರ ಮೋಸ;
ಹೂಮನೆತನದಲಿ ಮರಿಮಗ; ಇದ್ದೂ
ಕಾಣದ ತಾರೆಯ ಕೂಸಿನ ಕೂಸು.

ಹೂದಳವಿಂತು ವಿಗಡಿಸೆ ನಿಂತು
ಹಂಬಿನೇಣಿಯಲಿ ಮರವನು ಏರಿ,
ಕಾಡಿನ ಹೂಗಳು ಜಗವನು ಗೆಲಿದೆವು,
ಎಂದು ಕೂಗುತಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ತುತೂರಿ.

ಚೆಲುವು

೨

ತಿರೆಯಲಿ ಮನುಜರು ನೋಡುವ ನೋಡದ
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅರಳಿದೆ ಯಾವುದೊ ಚಂದ;
ಒರಿ ನಗೆಯಾಟದಿ ಸಂತಸವಾಂತು
ಅದು ಯಾವುದೊ ಸಲವಿಸ ಚಕ್ಕಂದ.

ಮರೆಯಲಿ ಅಡಗಿಹ ಹೂಗಳೆ ನೀವು
ಕಣ್ಮುಚ್ಚಾಲೆಯನಾಡುತಲಿಹಿರೊ?
ಎದುರಿಗಿದ್ದು ಕಾಣದ ಕಿರಿಚುಕ್ಕಿಯೆ
ಇಂದ್ರಜಾಲವನು ಮಾಡುತಲಿಹೆಯೊ?

ನಿಮ್ಮಾನಂದದಿ ಆಡುತ ಕೂಗುತ
ನೀವಿರೆ ನೋಡದೆ ನಡೆವೆವು ನಾವು;
ನೋಡರು ಎಂದು ಮುನಿಯುತೆ ಮರೆದಿರೊ
ಉಳಿವುದೇನು? ಕೊಳೆ ಕಸಗಳ ರೇವು.

ನೀವಿರೆ ನೆಲ ಚೆಲುವಿನ ಆಟದ ಹೊಲ;
ಮರೆವಿರೊ ಚೆಲುವಿಗೆ ಅದೆ ಹಿರಿಮಸಣ.
ನಗುತಿರೆ ನೀವು ನಗುತಿಹೆವಾವು;
ಮರೆವರೆ ಮುಸಗದೆ ಲೋಕದ ವ್ಯಸನ?

ಚೆಲುವು

ನೋಡಲಿ ಬಿಡಲಿ ಮುನಿಯದೆ ಇಂತೇ
ಬಾಳಿರಿ ಬೆಳೆಯಿರಿ ಬಹು ಬಹು ಕಾಲ;
ಎಂದಿಗು ಅರಿಯದೆ ಇರಿ ಜನ ನಿಮ್ಮನು
ನೋಡರು ಎಂಬ ಅತೃಪ್ತಿಯ ಸೋಲ.

ಬಾಳ್ವಿರಿ ಬಲ್ಲೆನು ವಿಶ್ವ ವಿಧಾತನು
ನಿಮಗೀಯದ ಐಸಿರಿ ಒಂದಿಲ್ಲ;
ಗಾತ್ರವು ಹರಕೆಯು ನುಡಿಸಿತು ಮನ್ನಿಸಿ;
ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಕುಂದಿನಿಸಿಲ್ಲ.

ಕಾಣುವ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಕಾಣದೆ ಸುತ್ತಿಹ
ಆನಂದಾಬ್ಧಿಯ ಅಮೃತದ ತುಂತುರು
ನೆಲ ಮೊಗ ನಭದಲಿ ಹೂ ನಗೆ ತಾರೆಯು
ರೂಪಾಂತಿಹವು, ಅನಂತ ನಿರಂತರ.

ಆ ಅಬ್ಧಿಯೊಳಾಳ್ವಾತ್ಮದ ಪುಣ್ಯ
ಎಂದಿಗೆ ಬಹುದೋ ಬಾರದೊ ಕಾಣೆನು;
ಬೆಳೆಯಲಿ ನಿಮ್ಮನು ನೋಡುತೆ ನಲಿವೀ
ಕಣ್ಣ ಪುಣ್ಯ, ಇದನೆಂದಿಗು ಮಾಣೆನು.

ಬೆಳವನ ಹಕ್ಕಿ

ತೋಪಿನ ಮರದಲಿ ಮೊಳಗಲು ತೊಡಗಿವೆ
ಬೆಳವನ ಹಕ್ಕಿ ಸವಿ.
ಓಪನ ಓಪಳ ಕೂಗಿದು ಜಗದಲಿ
ಹಳೆಕಾಲದ ಕೂಗು.

ಕೂಯೆನ್ನುವುದಿದು ಕೂಯೆನ್ನುವುದದು
ಅರೆಅರೆ ಜಣ ಬಿಟ್ಟು;
ಆಯುವರಿತು ಬರಬರುತ ಅಂತರವ
ಮರೆಯಿಸಿ ಮೊರೆಯುವುವು.

ಕೂ ಕೂ ಕೂ ಕೂ ಕೂ ಎನ್ನುತಲಿಹ
ಸ್ವರವಿದು ಇನಿತರೊಳೆ
ನೂಕುತ ನುಗ್ಗುತ ಕು ಕು ಕು ಕು ಎನ್ನುತ
ಹರಿವುದು ಎಡೆಬಿಡದೆ.

ಹೃದಯವ ತುಂಬಿದ ಪ್ರೇಮವು ಕಂಠವ
ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ಹೊರಹರಿದು
ಎದುರಾಳಿಯ ಮುಳುಗಿಸುವೆನು ಎನ್ನುತ
ನುಗ್ಗಿ ಸುಗ್ಗಿ ಬಹುದು.

ಚೆಲುವು

ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಿಯೆಯರ ಒಸಗೆಯ ಚೆಂಡಾಟವೊ?
ಮುಗಿಲು ಮುಗಿಲಿನೊಲವ
ಪಯಣಕೆ ಪಥವಹ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆಯೋ?
ರಿ ಗ ಮ ಪ ಧ ನಿ ಎಂಬ

ಗಾಯಕರಿಬ್ಬರ ಸ್ವರವಿನ್ಯಾಸದ
ಮೇಲಾಟವೊ? ಎನಿಪ
ನ್ಯಾಯದಿ ಹಕ್ಕಿ ಇದೆರಡರ ಮೊಳಗು
ಗಾಳಿಯ ತೀವಿಹುದು.

ಲೋಹದ ತಂತಿಗೆ ತೊಗಲಿನ ನಾರಿಗೆ
ಈ ಸ್ವನ ಬಹುದುಂಟೆ?
ಮೋಹವು ಮಿಡಿಯಲು ಜೀವವು ನುಡಿಯುವ
ಭಾಸ್ವರ ನಿನದವಿದು.

ಅವಳಿಜವಳಿಯಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟುವುವು
ಎಂಬರು ಹಕ್ಕಿ ಇದ;
ಬುವಿಯಲಿ ಬಾಳುವನಿತು ದಿನ ಬೆಳೆವುವು
ಸಂಬಂಧವ ಬಿಡದೆ;

ಚೆಲುವು

ಜೊತೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣೂ ಗಂಡೂ
ಜೊತೆಯಲೆ ಬೆಳೆಯುವುವು ;
ಜೊತೆಯಲೆ ಸುಳಿಯುತ ಜೊತೆಯಲಿ ಹಾಡುತ
ಜೊತೆಯಲಿ ಬಾಳುವುವು ;

ಜೊತೆಯಲೆ ಮಡಿವುವು ; ಎಂಬರು ಜನರು :
ಒಂದು ಜೀವ ಸೋತು
ಗತಿಸಿ ನೆಲಕೆ ಬೀಳ್ವಂದಿನ್ನೊಂದೂ
ನೊಂದು ಬೀಳ್ವುದಂತೆ.

ಭಾವಭಾವ ಮನಮನ ಒಂದಾಗುತೆ
ತನುವೆರಡಾಗಿರಲು
ಜೀವವೊಂದ ಎರಡೊಡಲಿಗೆ ಹಂಚಿದೆ
ಎನಲೇನಚ್ಚರಿಯೆ ?

ತೋಪಿನ ಮರದಲಿ ಮೊಳಗನು ನಿಲಿಸುತೆ
ಬೆಳವಸ ಜೊತೆ ಒಲವ
ಔಪಾಸನವನು ಮುಗಿಸಿವೆ ; ಬಾ, ಸಖಿ,
ಕೆಳೆ ಬೆಳೆಸುವ ಇಂತು.

ಮುರಿದುಬಿದ್ದ ವೀರಕಲ್ಲು

ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಏನು ವೀರ?
ಮುನ್ನ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಇನ್ನು ಯಾವ ಸಾಹಸದಲಿ,
ಜೀವ ನನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು
ನೋವು ನನಗೆ ಸದರವೆಂದು
ಸಾವದಾಡೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು,
ಊರಜನದ ಮನವನುಲಿಸಿ
ವೀರನಹುದು ಇವನು ಎನಿಸಿ
ಯಾರ ಕಣ್ಣ ನೀರುಹರಿಸಿ
ಅಮರನಾದೆಸೋ?

ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ದೋಚಬಂದ
ಕಳ್ಳಪಡೆಯ ನುಗ್ಗಿ, ತರಗ
ದಳ್ಳುರಿ ಗೆಲುವಂತೆ ಗೆಲಿದೊ;
ಮೇವ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವ
ಗೋವ ಹಿಡಿದ ಹುಲಿಯ ಸಂಜೆ
ಜಾವದಲ್ಲಿ ಕಾದಿ ತಡೆದೊ;
ನಾಡಿನೊಡೆಯನಾಣತಿಯನು
ಮಾಡಹೋಗಿ ಹಗೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಹೇಡಿಯಾಗೆನೆಂದು ನುಡಿದೊ;
ಎಂತು ಮಡಿದೆಸೋ?

ಚೆಲುವು

ಗಾಯವಡೆದು ಬಂದ ನಿನ್ನ
ತಾಯಿ ಓಡಿ ಬಂದು ನೋಡಿ
ಸಾಯೆನೇಕೆ ನಾನು ಎಂದು ;
ದೇವರೇ ಇವನನುಳಿಸು
ಸಾವೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕೊಳ್ಳು
ದೇವದೇವ ಎಂದು ಕೂಗಿ ;
ಹೆತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳಲಿನಲ್ಲಿ
ಅತ್ತು ಮೊರೆದು, ನನ್ನ ಕಂದ
ಸತ್ತೆಯಾ ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು,
ಎಂದಳಲ್ದಳು.

ಮುದುಕನೊಬ್ಬ, ನನ್ನ ಮಗನು
ಎದವಿ ಬಂದ, ಇನ್ನುಮೇಲೆ
ಬದುಕನವನು ನೋಡಿಕೊಂಬ,
ಎಂದು ಕನಸಲಿರುತ, ನಡುವೆ
ತಂದ ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಆಸೆ
ನಂದಿ ಜೀವ ಬೆಂದು ಮುದುಡಿ,
ಆಸೆ ತೋರಿ ನನಗೆ ಮೊದಲು
ಮೋಸಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದ,
ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆ ನನ್ನ ಕರ್ಮ,
ಎಂದನಪ್ಪುದು.

ಚೆಲುವು

ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು, ಸುಖದಿ
ಬದುಕುವಂದು ಬೇರೆ ಜನದ
ಎದುರು ಬಳಿಗೆ ಬಾರದವಳು,
ನಿನಗದೇನೊ ಆಯಿತೆಂಬ
ಜನದ ನುಡಿಯು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ
ಮನದಿ ನಡುಗಿ ಹೆದರಿ ಕರಗಿ,
ದೇವ ಇವನನಿಂದು ಸಲಹು
ಜೀವವುಳಿಯೆ ಬಂದು ವರುಷ
ದೀವಟಿಗೆಯು ಹಿಡಿವೆ ನಿನಗೆ,
ಎಂದು ಬೇಡುತ;

ಜಾಣೆ ಮಗುವನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
ನಾಣ ಮರೆತು ಓಡಿಬಂದು,
ಪ್ರಾಣ ಹೋಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮಡಿಲೊಳಿಟ್ಟು,
ಕಣ್ಣನೀರನೊರಸಿಕೊಳುತ,
ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಹರುಂಟೆ?
ನನ್ನ ಮಾತು ಇರಲಿ, ಇಕೊ,
ನಿನ್ನ ಮಗನ ನೋಡಿ ಬದುಕು,
ಕುನ್ನಿ ಕರೆಯುತಾನೆ, ನೋಡು,
ಎಂದುಸಿರ್ದಳು.

ಚೆಲುವು

ಊರ ಜನರು ಬಂದು, ಎಂಥ
ಶೂರ ಇವನು, ಎಂಥ ಧೀರ,
ನೂರು ಜನರು ಇವಗೆ ಸಮನೆ,
ಗಂಡು ಕಾಣೊ, ಇವಗೆ ಒಂದು
ದಂಡು ಸಮನೆ, ಏನು ಇವನ
ಗುಂಡಿಗೆ? ಎನೆ ಆದನು ಕೇಳಿ
ಮನದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖವನಾಂತು,
ಕನಿಕರದಲಿ ತಾಯಿತಂದೆ
ತನುಜ ವನಿತೆಯುರನು ನೋಡಿ
ಸ್ವಲ್ಪ ಕುದಿದೆಯಾ?

ಇನಿಸು ಕುದಿದು ಮತ್ತೆ ಮನದಿ,
ಜನುಮ ಇಂದು ಸಫಲವಾಯ್ತು,
ಕೊನೆಗೆ ಬರಿಯ ಚಿಂತೆಯೇಕೆ?
ಬದುಕ ಕೊಟ್ಟ ದೈವ ಬಂದು
ಇದಿರು ನಿಂದು, ಇಂದು ನಿನ್ನ
ಎದೆಯ ರಕುತ ಬೇಕು, ಎನಲು
ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲ ಕೊಡೆನು ಎನಲು
ಹುಟ್ಟು ಹೇಡಿಯೇ ನಾನು?
ದಿಟ್ಟತನದಿ ಸುರಿದೆನದನು
ಎಂದು ನೆನೆದೆಯಾ?

ಚೆಲುವು

ಜೀವಗಳ್ಳನೆನಿಸಿ ಬಾಳ್ವ
ಹೇವ ಬಾಳೆ? ದಿಟ್ಟತನದ
ಸಾವು ಸಾವೆ? ಎಂದಿಗಹುದು?
ಇಷ್ಟರಿವರು ಇವರ ಪಾಡು
ಕಷ್ಟವಪ್ಪುದೆಂದು ಓಡಿ
ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಾಳಬಹುದು?
ಅವನೆ ಬಾಳ ಕೊಟ್ಟ, ಕೊಂಡ;
ಇವರನವನೆ ಪೊರೆವ; ನನಗೆ
ಬವಣೆಯೇಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು
ಶಾಂತನಾದೆಯಾ?

ನೋವು ಹೆಚ್ಚಿ, ಕಣ್ಣು ಮಿಂಚ
ಸಾವ ಮುಗಿಲು ಮುರಿಸಿ ಮುಂಚಿ
ಕಾವಳವನು ಕಟ್ಟುತಿರಲು;
ನೊಂದ ತಾಯಿ, ಜೀವ ತಂದೆ,
ಕಂದ, ಮಡದಿ, ಬಳಸಿನಿಂದ
ಮಂದಿ, ಇವರನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ;
ತೆರೆಯ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದ
ಸರುವರೊಪ್ಪುವಂತೆ ಆಡಿ
ಗುರುವಿನಡಿಯ ನೆನೆದು, ಕಣ್ಣು
ಮುಚ್ಚಿ ಮರೆದೆಯಾ?

ಚೆಲುವು

ಊರಿಗಾಗಿ ಜೀವವಿತ್ತ
ವೀರನೆಂದು ಗ್ರಾಮವೆಲ್ಲ
ಸೇರಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಅತ್ತು ಮರುಗಿ ;
ಶೂರನೆಂದು ಹಾಡಿ, ಹೂವ
ಹಾರಗಳನು ಹೇರಿ, ಬಳಿಯ
ಊರುಗಳಲಿ ಹೊಗಳಿ ಮೆರೆಸಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಮಾಡಿ, ಹೆಸರು
ನಿಲ್ಲಲೆಂದು ಕತೆಯ ಕೆತ್ತಿ,
ಕಲ್ಲ ನೆಲಿಸಿ, ಒಲವಗುಡಿಯ
ಅಂದೆ ಸಮೆದರು.

ಒಡಲ ಮುರುಕು ಮನೆಯೊಳಸುವ
ಸೊಡರು ಗಾಳಿ ಮಳೆಯೊಳೆಂದೊ
ಕೆಡುವುದೆಂದು ಅರಿವೆವೆಲ್ಲ ;
ನಡುವೆ ಒಮ್ಮೆ ಅದನು ಜಗದ
ಒಡೆಯಗಾರತಿಯನು ಬೆಳಗೆ
ಕೊಡುವ ಸಮಯ ಬಹುದು ಪುಣ್ಯ ;
ಇಂಥ ವೇಳೆ ಬಹಳ ಜೀವ
ಹಿಂತೆಗೆವುದು ; ಭೀತಿಯುಳಿದು
ನಿಂತು ಕೊಡುವ ಧೃತಿ ಒದಗುವ
ಪುಣ್ಯಮಿಕ್ಕುದು.

ಚೆಲುವು

ಇನಿತು ಪುಣ್ಯ ನಿನ್ನದಾಯ್ತು;
ಜನುಮ ಇಂತು ಸಫಲವಾಯ್ತು;
ನೆನವು ನಾಡ ದೀಪವಾಯ್ತು;
ನಿನ್ನ ಕೃತಿಗೆ ಮೆರುಗಕೊಟ್ಟು,
ನಿನ್ನ ಹೊಗಳಿ ಹಾಡ ಕಟ್ಟಿ,
ನಿನ್ನವರನು ಸಂತವಿಟ್ಟು,
ಬಹಳ ಕಾಲ ಸೀಮೆ ನಿನ್ನ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನುಡಿಯುತಿತ್ತು;
ಗಹನವಾದ ನಡೆಯ ನೆನೆದು
ಪೂಜೆ ಮಾಡಿತು.

ಅಂದು ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಕೊಂಡು
ಬಂಧುವೆಂದು ಪೂಜೆಗೆಯ್ದ
ಚೆಂದದೂರು ಮುದುಗಿ, ಈಗ
ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಕತೆಯ
ಬಲ್ಲ ಜನತೆಯಿಲ್ಲ; ನೆನವ
ಕಲ್ಲು ಮುರಿದು ಕೆಡೆದಿರುವುದು;
ಒಡಲು ಅಂದು ಅಳಿದ ತೆರದೆ
ಮಡಿದಿರುವುದು ಕೀರ್ತಿ ಇಂದು
ಕೆಡಕಿ ಕಾಲ ನಿನ್ನ ಗುಡಿಯ
ಉರುಳಿಸಿರುವನು.

ಚೆಲುವು

ಲೋಕ ಮರೆಯೆ ನಿನಗೆ ಕೊರೆಯೆ?
ತಾಕು ಸೋಕದುರುವ ಕೀರ್ತಿ
ನಾಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತಿಹುದು;
ನರರ ನೆನವು ಮುಗಿಲ ಬರಹ;
ಬರೆದರಂದೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರ
ಸುರರು ಸ್ವರ್ಗ ಭಿತ್ತಿಗಳಲಿ;
ಬಾಳ ನೀಸು ಬಿಟ್ಟ ಕ್ಷಣವೆ
ನಾಳೆಯೊಂದಿ ಬಾಡದೊಂದು
ವೀಳ್ಯ ಕೊಡಿಸಿ ದೇವ ನಿನ್ನ
ಮೆಚ್ಚುತಿರುವನು.

ಸಾತ್ವಿಕ

ಸಾತ್ವಿಕನು ಕುಳಿತು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದಾನೆ.
ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮಾತೆಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕನು ಆಡತಕ್ಕದ್ದೇ.

ಕೋಪವೆನಗಿಲ್ಲ, ತಾಪವೆನಗಿಲ್ಲ.
ಭ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲ;
ಆಸೆ ಎನಗಿಲ್ಲ, ಮೋಸವಿನಿಸಿಲ್ಲ;
ಶಾಂತ ನಾನು.

ಜಗದ ಅಗಲದಲಿ ಹಗೆಯೆಂಬದೊಂದು
ಇಲ್ಲ ನನಗೆ;
ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟವೇ ಎನಗೆ
ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟ.

ಅರೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಆಯುಧವನ್ನೂ ಒಂದು ಕರಿಯ
ಹೂವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಯೋಧನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಯಾರು ಮರೆಯಲ್ಲಿ? ದೂರ ಇಹೆಯೇಕೆ?
ಕೈಯೊಳೇನು ?
ಕತ್ತಿಯೇ ಸಾವಿನ ಬುತ್ತಿಯೇ ? ಬಾ ತಾ
ಅಯ್ಯ ಬಾರ.

ಚೆಲುವು

ಹೊಡೆವೆನೆನ್ನುವೆಯ ? ಕೊಡು ನಿನ್ನ ಕೈಯ,
ಅಣ್ಣಾ ತಮ್ಮ ;
ಕಡಿವೆನೆನು, ನಾನು ತಡೆಯೆ ; ಕಡಿಬಾರೋ
ನನ್ನ ಮೈಯ.

ನೀನಿರಿವ ಅಟ್ಟೆ ನಾನಲ್ಲ, ನೀನು
ನನ್ನ ಮುಟ್ಟೆ ;
ಇರಿದರೂ ಇರಿಯೆ, ಅರಿಯ ಇದು ಒಂದು
ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟು.

ಜೀವನವು ಅಮೃತ, ಬೇವಯ್ಯ ಹಿಂಸೆ ;
ಇದಕೆ ಅದನು
ಎರೆಯುವುದು ಮರುಳು ; ಅರಿತಿದರ ಹುರುಳು
ಬದುಕು ತಮ್ಮ.

ನಿನ್ನವರ ಕೊಲಿಸಿ ನನ್ನವರನುಳಿಸಿ
ಭೇಷಜದಲಿ
ಋಷಿಯಂತೆ ತೋರಿ ವಿಷರಸವ ಕಾರಿ
ಮೋಸವಾಳ್ವ,

ಚೆಲುವು

ಪಾಪಿ ನಾನೆಂದು ಕೋಪ ಮಾಡದಿರು ;
ಜನತೆಯೆಲ್ಲ
ನನ್ನ ಜನ ನನಗೆ; ಭಿನ್ನವೆಂಬೆಣಿಕೆ
ಮನದೊಳಿಲ್ಲ.

ಯಾವೊಂದು ಜೀವ ನೋವಿನಲಿ ಸಿಲುಕೆ,
ಸಿಲುಕಿ ನಾನೂ
ನೋವಿನಲಿ ನೋವೆ, ಸಾವಿನಲಿ ಸಾವೆ,
ಅಳಲೆ ಅಳುವೆ.

ನಿಮ್ಮವರ ಕಯ್ಯ ಅನ್ನವನು ಕಿತ್ತು
ನನ್ನ ಜನಕೆ
ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದೆಣಿಸಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡದಿರು
ಅಣ್ಣಾ ಕೇಳು ;

ಹಾಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಳು ಮಾಡುವರು
ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ;
ಅಂಬಲಿಯ ಬಯಸಿ ಹಂಬಲಲಿ ಮಡಿವ
ನರಕ್ರಿಮಿಗಳ.

ಚೆಲುವು

ಆರ್ಯ ಋಷಿ ದೇಶ ಭಾರತದ ಭೂಮಿ
ಎಂತೋ ಎಸಗೆ
ಆಂಗಲರ ನೆಲವು ಮಂಗಲ ಗೃಹವು
ಅಂತೇ ತೌರು.

ವಿಶ್ವವಿದು ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೆಂದ
ಮಾತನರಿಯಾ?
ಆವೊಂದು ಮರದಿ ನಾವು ಎಲೆಯೆನಲು
ನೀತಿ, ರೀತಿ.

ನನ್ನಲಿಹ ತತ್ತ್ವ ನಿನ್ನಲಿಹ ತತ್ತ್ವ
ಎಲ್ಲ ಜಗದ
ಜೀವನದ ತತ್ತ್ವ ದೇವನೆಂದರಿಯೈ
ಇಲ್ಲ ಬೇರೆ.

ಎನ್ನ ನೀನೆಂತು ಅನ್ಯನೆನಬಹುದು?
ಹೊಕ್ಕು ನೋಡು;
ಇಡಿಲೋಕನಂಟು; ಬಿಡಿಸಿದರು ಬಿಡದ
ಸಿಕ್ಕು, ಗಂಟು.

ಚೆಲುವು

ನನ್ನ ಜನ ನಿಮ್ಮ ಬನ್ನಬಡಿಸಿದೊಡೆ,
ಆಗ ಇಂತೆ
ಮೊರೆದು ಹೇಳುವೆನು ಕರೆದು ಬೇಡುವೆನು,
ಕೂಗಿ, ಕರೆದು.

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು,
ಗುರುವ ಕಂಡು
ನಡೆಯುವುದೆ ಚೆಂದ; ನಡೆಯದಿರೆ ಬಾಳು
ಬರಿದು, ಭಂಡು.

ಮಾನವನ ಬಾಳು ಕಾಣುವನ ಮನಕೆ
ತಾಳೆ ಹೂವು ;
ಅರಿತು ಮುಡಿ ಗಂಧ, ಮರೆತು ಹಿಡಿ ಮುಳ್ಳು ;
ಬಾಳು ಇಂತೆ.

ಕುತ್ತೆ ನೀನೆನ್ನ, ಸತ್ಯ ಸಾಯುವುದೆ?
ನಿನ್ನ ಕೃತಿಯ
ಗೊಬ್ಬರವನುಂಡು ಹಬ್ಬದೇ ಮುಂದೆ
ನನ್ನಿ ಬಳ್ಳಿ ?

ಚೆಲುವು

ಎನ್ನ ನುಡಿ ಕೇಳು, ಚೆನ್ನಹುದು ಬಾಳು,
ಮೋಡಿ ಬೇಡ;
ಏನೊ ಎನಬೇಡ, ಕಾಣುವುದು ನೋಡು;
ನೋಡು; ಕಾಣು.

ಯೋಧನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕೊಡಹುವನು.

ನೀರೆ ಕಣ್ಣಿನಲಿ? ಆರಿತೇ ಕೋಪ?
ಛಲ ಹೋಯಿತೆ?
ಕರಗಿತೇ ಕರುಳು? ಮರೆಯಿತೇ ಮರುಳು?
ತಳ ಅರಿಯಿತೆ?

ಯೋಧನು ಆಯುಧವನ್ನು ದೂರ ಎಸೆಯುವನು.

ಬೇಡವೇ ಕತ್ತಿ? ನೋಡು ಈ ಹೊತ್ತು
ಮಲ್ಲ ನೀನು;
ಅರಿದಗಾತುಮವೇ ಸುರಗಿ; ಅದರೆಣೆಗೆ
ಇಲ್ಲ ಅಲಗು.

ಕರುಣ ಬಂದಣ್ಣ, ಒರಸಿಕೋ ಕಣ್ಣ;
ಅಪ್ಪು ನನ್ನ;
ಬಾರಣ್ಣ ಬಾರೋ ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ
ಬೊಪ್ಪ ಬಾರೊ.

ಚೆಲುವು

ಯೋಧನು ಬಂದು ಸಾತ್ವಿಕನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುವನು.
ಸಾತ್ವಿಕನು ತಡೆದು ಅವನನ್ನು ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಅಪ್ಪಿ ಇರು ಇಂತೆ; ತಪ್ಪ ಜೇಡಿನ್ನು ;
ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮ
ಸುತ್ತಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಹತ್ತಿರಕೆ ಬಂದೆ,
ಇಷ್ಟ, ಮಿತ್ರ.

ಯೋಧನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಏನೋ ಹೇಳುವನು.

ಗುರುವೆ ನಾ ನಿನಗೆ? ಗುರು ನನಗೆ ನೀನು;
ಒಳಗೆ ನಾನು
ಅರಿತಿರ್ದ ತತ್ತ್ವ ಸರಿಯೆಂದು ತೋರ್ದ
ಗೆಳೆಯು, ದೈವ.

ಅಂಗಾಮಿ ಪ್ರೇಮ ಗೀತ

ಎಳೆಯ ದಿನ ಕಳೆದರೂ ಕೆಳೆ ಎಂದಿನಂತಿರಲಿ;
ನಿನಗಾಗಿ ದಾರಿಯಲಿ ಕಾಯ್ವೆ ನಾನು;
ಚೆಲುವ ಹೆಣ್ಗಳೊಳೆಲ್ಲ ಗೆಳತಿ ನೀ ಚೆಲುವಾದೆ;
ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ ಇದಕಿಲ್ಲ ಇನಿಸೂ.
ಜಡೆ ನೀಳವಾಗಿ ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಮುಟ್ಟಿದ್ದರೂ,
ಹೆರಳು ಹಿರಿದೆಂದೆತ್ತಿ ಮುಡಿದಿದ್ದರೂ,
ಬಿಡಬೇಡ ಎನ್ನನೀ; ಒಡನೆ ತೋಟಕೆ ಬಾರ;
ಮರೆಯದಿರು ಎಳೆತನದ ಒಲುಮೆಗಳನು.
ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತಲಿರಲು ಕಾಯುವೆನು ನಿನಗಾಗಿ;
ಉಳಿದ ಜನ ಸುಳಿವ ಹೊಲಮಾಳಗಳನು
ಕಳೆದು ನಿನ್ನನು ದೂರ ಒಯ್ಯುವೆನು; ಬರುವಂದು
ಅಳಲುತೊಬ್ಬನೆ ಸೊರೊಳ ದಾರಿ ಹಿಡಿವೆ.
ಬೇಸರುತ ನಾ ಬರುವೆ; ಏಕಾಕಿಯಾಗಿರುವೆ;
ನನ್ನ ಮನಸಿನ ನೋವ ನಿನಗೆ ಒರೆವೆ;
ನೇಸರಿಳಿದಿಹನಿತ್ತ, ಇತ್ತ ಏರಿದ ಚಂದ್ರ;
ಜೊನ್ನ ಮಳೆಕರೆಯುತಿದೆ ನನ್ನಮೇಲೆ;
ನೆಲದ ಮೇಲಿರುವಂದು ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಡೆಯೆಬಹ
ಸೊಗದ ನಮ್ಮೂರ ನಡುದಾರಿಮೇಲೆ;
ಅಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಡೆಯಲಾಗದ ನಮ್ಮ
ಬಗೆಗೊಂಡ ಚೆಲುವಾದ ಬೀದಿಮೇಲೆ.

ಚೆಲುವು

ಕೆಸ್ತೂರ ಕಲ್ಲ ಬಳಿ ಸೇರಿ ಹುಲ್ಲನು ಕೊಯ್ವ;
ಕೊಯ್ಯುತ್ತ ಅಂತೆ ಮುದ್ದಿಸುವ ನಲಿವ;
ಶಿಸ್ತಾಗಿ ನಾ ನಿನ್ನ ಪಡೆಯುವೆನೆ ಆವೇಳೆ
ಹೊಯ್ವ ನಮ್ಮೊಲವ ಒಂದೇ ಪಾತ್ರಕೆ.
ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯುವ ಮಂದಿ ಏನಹೇಳಿದರು ಸರಿ
ಮರೆಮಾಜದಿರುವ ನಮ್ಮೊಲವ ನಾವು;
ದಿಟ್ಟತನದಲಿ ನಮ್ಮ ದಾರಿ ನಡೆಯುವ ನಾವು;
ಮರಿಯಾದೆಗೆಂದು ನಾವಗಲಿದ್ದರೂ,
ದೂರ ದೂರದೊಳಿರುತ ನಡೆದರೂ, ಜನ ನಮ್ಮ
ಹಂಗಿಪುದು; ಇನ್ನು ಜೊತೆ ಬಿಡುವುದೇಕೆ?
ಧೀರರಾಗಿರುವ ಬಾ ಗೆಳತಿ; ಸಾವಡಿಸಿದರು
ಹಿಂಗದೊಲುಮೆಯನಿಲ್ಲಿ ನೋಡು ಮೆಚ್ಚು.

ಕೆನ್ನೈದಿಲೆ

ಜೋಗವನು ನೋಳ್ಪುದಕೆ ಹೋಗುತಿರೆ ನಾನಂದು
ಮಲೆಯ ನಡುವಣ ಕರಿಯ ನೀರಹರಹ
ದೂರದ ಉಪಾಂತದಿಂ ಸಾರಿ ನಿನ್ನಯ ಕಾಂತಿ
ಹೊಳೆ ಹರಿದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣನು ತುಂಬಿತು.
ನೀಲ ಜಲದಿಂದೆದ್ದು ನಭದೆಡೆಯ ತಿವಿದು
ಅಲಗಂತೆ ನಿಂತೆ ನೈದಿಲೆ ಜಯವ ಸವಿದು.

ಎಂಥ ಕೆಂಪಿದು, ಎತ್ತ, ಇಂತುಂಟೆ ಲೋಕದಲಿ,
ಎಂದು ಮೋಹಿಸಿ ಕಣ್ಣು ನಿಟ್ಟಿಸಿರಲು,
ಮಲೆಯಿಲ್ಲ, ಮರವಿಲ್ಲ, ಜಲವಿಲ್ಲ, ವನವಿಲ್ಲ,
ನಾನಿಲ್ಲ; ಉಳಿದೆ ನೈದಿಲೆಯೊರ್ವ ನೀ.
ಎನ್ನಾತ್ಮವಾಕ್ಷಣದಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತು
ತನ್ನ ಮರೆದುದು; ಶೂನ್ಯವಾಯಿತಾ ಸುತ್ತು.

ಇಲ್ಲ; ಶೂನ್ಯವಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವನ ನನ್ನಂತೆ
ತಾ ಬಗೆದ ಸೊಗಸು ರೂಪಾಂತುದೆಂದು
ನಿನ್ನ ನೋಡುವ ಭರದಿ ತನ್ನ ಮರೆದುದು ತಾನು
ಕೆನ್ನ ದೀಧಿತಿಯ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು;
ಮನೆ ಮಾತ ಮರೆಯಿಸುವ ಸತಿಯ ನಗೆಯಂತೆ,
ಬಾನ ಮರೆಯಿಸುವ ರವಿಯಂತೆ ನೀನಿಂತೆ.

ಚೆಲುವು

ನೋಡಿದೆನು ಮುಂದೆ ಮಲೆನಾಡ ನದಿಗಳ ದೇವಿ
ಗಂಭೀರ ಹಾಸದಲಿ ನಭವ ತೊರೆದು,
ನಡುಗೆ ಜಗ, ಪಾತಾಳದೆಡೆಗೆ ಹಾರುವ ಝಳವ;
ನೋಡಿ ಮರೆವೆನು ಮರಳಿ ನನ್ನ ನಾನು.
ನರಕುರಿಯು ಪದವಿ ಪದವಿಯೆ ಇದರ ಮುಂದೆ?
ಅಣು ತೃಣಕೆ ಜಲಕಣಕೆ ಕಡಿಮೆ ಅವನೆಂದೆ.

ನಿನ್ನ ಆಕೃತಿ ಎನಿತು ಚೆನ್ನವಾದರು ಕಿರಿದು;
ಭೀಮ ಸುಂದರ ಬೃಹದ್ರೂಪ ಪಾತ.
ಮೂರು ದಿನದಲಿ ನಿನ್ನ ತೌರ ಮರುಗಿಸಿ ಬಾಡಿ
ಕಾಡಿಸಭಿಮನ್ಯು ನೀ ಮರೆವೆ ನೋಡೆ;
ಯುಗಯುಗದ ಹರಿವನರಿಯದೆ ತನ್ನ ಯೋಗ
ಕಲಕದಿರುವುದಲೇ ಶರಾವತಿಯ ಜೋಗ.

ಆದರಂದಿನ ಮೊದಲು ಸೌದರ್ಯದಲಿ ನೀವು
ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುವಿರಿ ನನ್ನ ಮನಕೆ;
ನೆನೆಯುವೆನೆ ಜಲಪಾತವನು ತರುವುದದು ನಿನ್ನ;
ನಿನ್ನ ನೆನೆವೆನೆ ಅದನು ತರುವೆ ನೀನು;
ನೀನದರೊಳದು ನಿನ್ನೊಳೊಂದಾಗಿ ಬೆರೆದು
ಒಳಗಣ್ಣ ಮುಂದೆ ನಿಲುವಿರಿ ಭೇದ ತೊರೆದು.

ಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ನೆರೆದೇಕ ಮತದಿಂದ ನುಡಿಯುವಿರಿ
"ಹಿರಿದು ಕಿರಿದಿಲ್ಲ ಫಲಿಸಿದ ಬಾಳಿಗೆ;
ಇಂದಿಲ್ಲ, ಅಂದಿಲ್ಲ, ಕುಂದಿಲ್ಲ, ಕೊರೆಯಿಲ್ಲ;
ವಿಶ್ವಮಾನಸನ ನಿಜ ನಿತ್ಯಸುತರ
ದಿನ ಯುಗದ ಹಿರಿ ಕಿರಿಯುರೆಂಬ ನುಡಿ ಜಲ್ಪ;
ಫಲಿಸೆ ಕಣವೇ ವಿಶ್ವ, ಕ್ಷಣ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ."

ಕರಿ

ಅಣ್ಣ ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
ಅಂದು ಕವಿತೆ ಬರೆದ ತೆರದೆ
ನನ್ನ ಕುರಿತು ಒಂದ ಬರಿ
ಎಂದು ಹೇಳುತಿಹೆಯ ಕರಿ?

ಳೊಳ್ಳು ಳೊಳೊಳ್ಳೆಂದು ಹಾಡಿ
ಹಾರಿ ಕುಣಿದು ನಲಿವೆ ಕೆಲವೆ;
ಕಳ್ಳ ನಾಯಿ, ಹೋಗು ಅತ್ತ,
ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಇಹುದು ನನಗೆ.

ಅಣ್ಣ ಮಾಂಬಿ ಏನು ಹೆಚ್ಚು,
ನಾನು ನಿನಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇನು,
ನನ್ನ ಆಟ ಚೆನ್ನವಿಲ್ಲೆ?
ಮೌನವೇಕೆ? ಎಂಬೆಯಲ್ಲೆ?

ಆಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಂದ ಹುಗ್ಗಿ
ಹಪ್ಪಳಗಳ ತಿಂದೆಯೆಂದು,
ಹೋಳಿಗೆ ಆಂಬೊಡೆಯ ಮೊರವ
ಕಪ್ಪವಾಗಿ ಕೊಂಡೆಯೆಂದು,

ಚೆಲುವು

ಬೀದಿ ನಡೆವ ಜನರನೆಲ್ಲ
ಹೆದರಿಸಿ ಗೊರ್ರೆಂದು ಹೋಗಿ
ಹೈದ ಅಳಲು ಗೆಲವಿಗುಬ್ಬಿ,
ಎದುರು ಬೀಳಲೋಡಿಬಂದು,

ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ಎಳೆಯರಾಟ
ಎಲ್ಲವನೂ ತೋರ್ದೆಯೆಂದು
ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೇಳಿ
ಬಲ್ಲೆ ನಾನು; ಮೆಚ್ಚಿರುವೆನು.

ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಚರಿತೆ
ಕವಿತೆಗರ್ಹವಲ್ಲ ಈಗ;
ಮೇದಿನಿಯಲಿ ಮಾನವರಲಿ
ನವನಿಸಿರುವುದೊಂದು ನೀತಿ.

ಸತ್ತು ಅಥವ ದೂರ ಇರುವ
ಕಿರಿಯ ಬಾಳ ಹೊಗಳಬಹುದು;
ಹತ್ತಿರಿಹುದು ಜೀವಿಸಿಹುದ
ಹಿರಿದು ಎನಲು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮೊದಲ ಕೃತಿಯ
ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಲರು,
ಬಲ್ಲ ಮಂದಿ, ಪತರದಿದು
ಕಾಡು ಕವಿತೆಯೆಂದರಹುದು.

ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಮರಳಿ ನಿನ್ನ
ಚರಿತೆಯೊರೆದು, ನಾಯಿಮರಿ,
ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ನೋಯಿಸುವುದು
ತರವೆ ನಮಗೆ ಹೇಳು, ಕರಿ?

ಕೆಲವು ಕಾಲ ತಾಳು ಬಾಳು ;
ಪಾರಿವಾಳ ಕೋಳಿ, ಬೇಡ,
ಆಳಿಲು ಒಂದ ಹಿಡಿದೊ ತಿಂದೊ,
ವೀರನೆಂದು ಹೆಸರಪಡೆ;

ವರುಷವೆರಡೊ ಮೂರೊ ಹರಿದು
ಹುಡುಗುತನ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಲಿ;
ಕರುಮವಿನಿತು ಸವೆದು ನಿನ್ನ
ನಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀತಿ ಬರಲಿ.

ಆಗ ನಿನ್ನ ಕತೆಯು ನುಡಿವ;
ಪದ್ಯ ಬರೆಯು ಕೂಡದೆನಲು
ಹೋಗಲೊಂದು ಗದ್ಯ ಬರೆವ;
ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಜನವ ಗೆಲುವ.

ಪದ್ಯಕೆಂದು ಮರುಗಬೇಡ;
ಬಣ್ಣವಾದ ಬಾಳಹೊಗಳೆ
ಗದ್ಯ ಕೂಡ ಹೃದ್ಯವಹುದು;
ಕುನ್ನಿ ಇದನು ನೆನೆದು ಬದುಕು.

ನೀಲಗಾರ ಮಾದ

ಕಟ್ಟೀಮಳಲವಾಡಿ ನೀಲಗಾರ ಮಾದಣ್ಣ
ಕತೆಯ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳ್ರಣ್ಣ;
ಶಿಟ್ಟಾದ ಸುಲ್ತಾನ್ರು ಅವನ ನಡತೀ ನೋಡಿ
ಸುತರಾಮು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡದನ.

ಹೈದ್ರಾಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ರು ಕಟ್ಟೀಮಳಲ್ವಾಡೀಗೆ
ಬಂದರಣ್ಣ ಬಂದು ಕಾಲ್ದಾಗ;
ಆ ದಿನಕೆ ಬಂದೀತು ಬಾಬಯ್ಯಗಳ ಹಬ್ಬ
ಚಂದಾಗಿ ಚಂದು ಮೂಡ್ಲಾಗಿ.

ಯಲ್ಲಾರು ಬಂದಾರು ಯಾಸಗಳು ಹಾಕ್ಯಾರು
ಕಟ್ಟಾಳು ಮಾದ ಬರನಿಲ್ಲ;
ಮುಲ್ಲಾನ ಸಾಹೇಬ್ರು ಹೇಳಿಕಳಿಶಿದರವಗೆ;
ನೆಟ್ಟನೇ ಬಂದ ಮಾದಣ್ಣ.

ಯಾತಕ್ಕೆ ನೀ ಯಾಸ ಹಾಕೋಲ್ಲ ಅಂದರೆ
ಮಾದ ಅಂದ, ನಾ ನೀಲಗಾರ,
ಜಾತೀಯ ಜನವೆಲ್ಲ ಬಂದೈತೆ, ಕಳಿಶಿವ್ನಿ,
ನಾ ದೇವರಿಗೆ ವಿಾಸಲಂದ.

ಚೆಲುವು

ಏನೇನ ಹೇಳಿದರು ಮಾದಣ್ಣ ಒಪ್ಪನಿಲ್ಲ;
ಚಾಡಿ ಹೇಳಿದರು ಸುಲ್ತಾನಗೆ.
ಆ ನೀಲಗಾರನ್ನ ಕರಸಂತ ಅಪ್ಪಣೆ
ಮಾಡಿದನೊ ದೊಡ್ಡ ಸುಲ್ತಾನ.

ಏನು ನೀ ಹೇಳೋದು ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದಾಳು
ಯಾಸಹಾಕಿದರೆ ಚಂದನಲು,
ಮಾನ ಮರುವಾದಿ ಬಿಡದ್ಹಂಗೆ ಮಾದಣ ಅಂದ,
ಮಾಸೋಮಿ ನಾ ನೀಲಗಾರ.

ಬುದ್ಧಿ ನನ್ನನ ನಮ್ಮ ಅವ್ವ ಮಾರ್‍ಯಮ್ಮನಿಗೆ
ವಿಾಸಲುಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟವಳೆ;
ಸಿದ್ಯೋರ ದೇವರಿಗೆ ನಾ ಯಾಸಹಾಕಿದ್ರೆ
ಗಾಶಿಮಾಡ್ಯಾಳು ಮಾರ್‍ಯಮ್ಮ;

ನೀಲಗಾರನ ನೇಮ ಬಹಳೈತೆ ಮಾಸೋಮಿ,
ಖಂಡಿತದ ಬದುಕು ನನ್ನೊಡೆಯ;
ಸೂಲಕ್ಕೆ ಯಿಕ್ಕಿದರು ಪೂಜೇಲಿ ಒಪ್ಪಿಸದ
ಹೆಂಡ ಕುಡಿಯೋಲ್ಲ ನೀಲಗಾರ.

ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಏನಾರ ಮಾಡನ್ರಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ,
ಈ ಯಾಸ್ದ ಮಾತು ಮಾಪ್‌ಮಾಡಿ;
ನನ್ನಪ್ಪನಾಣೀಗೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಮಾಡ್ತೀನಿ,
ಸಾಯಬೇಕಂದ್ರೆ ಸಾಯ್ತಾನಿ.

ಹೈದರಲ್ಲಿ ನವಾಬ್ರು ಇದಕೇಳಿ ಹೇಳ್ತಾರೆ:
ಈ ಮಾತು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ;
ವಾದ ಯಾತರದು ಇದು? ನಮ್ಮ ದೇವರ ಮುಂದೆ
ಬ್ರಾಮಣರು ಕೂಡ ನಿಲುತಾರೆ.

ಮಾದಣ್ಣಾ ಇಡಕಂದ ಬುದ್ಧಿ ಬ್ರಾಮರ ಮಾತು
ನಮ್ಮಾತು ಒಂದು ಆದಾತ?
ಸಾದು ಬ್ರಾಮರ ದೇವ್ರು, ನಮ್ಮ ದೇವ್ರು ಮಾರ್‍ಯಮ್ಮ
ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡುವ ದೇವ್ರಲ್ಲಾ.

ಬ್ರಾಮರ ದೇವರು ಬಿಬೋನ ಉಣತಾರೆ;
ಕೋಪಮಾಡಿದಾಗ ಐನೋರು
ಆ ಮಂತ್ರ ಈ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ತೆಂಕಾಯೊಡೆದು
ದೂಪ ಹಾಕಿದರೆ ಮರಿತಾರೆ.

ಚೆಲುವು

ನಮ್ದೇವ್ರು ಮಾರ್ಯಮ್ಮ ಕುರಿಕೋಣ ತಿಂಬೋಳು ;
ಬಾಬೈಗೆ ನಾನು ನಡಕೊಂಡ್ರೆ
ಒಂದೆ ಮಾತಂತಾಳೆ, ತಾ ನಿನ್ನ ತಲಕಾಯಿ
ತಾ ಬೋಳಿಮಗನೆ ಅಂತಾಳೆ.

ಹಂಗಾದ್ರೆ ನಿನ್ನ ದೇವ್ರು ಬ್ರಾಮ್ರು ದೇವರಕಿಂತ
ದೊಡ್ಡ ದೇವ್ರೆ? ನಿನ್ನ ಮಾರ್ಯಮ್ಮ
ರಂಗಪ್ಪಗಿಂತ ದೊಡ್ಡೋಳೆ ಎಂದು ನವಾಬ್ರು
ಗಡ್ಡ ನೀವ್ಕೊಳ್ತ ಕೇಳಿದರು.

ಸುಲ್ತಾನ್ರೆ ಕೇಳಿರಿ, ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸರು
ನಿಮಕೆ ದೊಡ್ಡೋರು ಅಂತಾರೆ;
ಬಲ್ತ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಗುತ
ಸುಮಕೆ ಇರುತಾರೆ ಅಂತಾರೆ.

ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತ್ರ ನಾನು ಬಲ್ತ ಮಾತಾಡಿದರೆ
ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟೀರ ನನ್ನೊಡೆಯ ?
ಬಿಮ್ಮಗೆ ಬಿಗಿಶೀರಿ, ಗಲ್ತಾಗ್ಳ ಕೊಡಿಶೀರಿ,
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಶೀರಿ.

ಅರಸರು ನಗಬಹುದು ; ಅರಸಾಗಿ ಇರಬಹುದು ;
ಸುತ್ತು ಕಡೆ ನಿಂತ ಪರಿವಾರ
ಕುರಿ ಕೋಳಿ ತಿಂಬೋದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರಾದಾತೆ
ಕತ್ತಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ನಡದಾತೆ?

ರಂಗಪ್ಪನ್ಹಂಗೆ ಮಾರ್‍ಯಮ್ಮ ನಗನಗತಿದ್ರೆ
ಜನ ಅವಳ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಾತು ;
ಹಂಗೀಶಿ ನುಡಿದಾತು, ಕೊಂಕ್ಕಲೆತ್ಕೊಂಡುಹೋಗಿ
ಮನೆ ಮುಂದೆ ಮೆಟ್ಲು ಮಾಡ್ಯಾತು.

ಮಾದ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿದರು ಸುಲ್ತಾನ್ರು ;
ಅರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂತ ನಕ್ಕಾರು ;
ಹೈದರಲ್ಲಿ ನವಾಬ್ರು ಗಡ್ಡಾವ ನೀವ್ಕೊಳ್ತ
ಸರಿ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಅಂದಾರು.

ಭೇಷ್ ಮಾತು ಮಾದಣ್ಣ, ಭೇಷ್ ಭೇಷು ನೀಲ್ಗಾರ ;
ಸರಿಯಾದ ಮಾತು ; ನೀ ಹೋಗು ;
ಯಾಸಹಾಕೋದು ಬೇಡ ಎಂತ ಅಡಿಕೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು
ಮರುವಾದಿ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದರು.

ಚೆಲುವು

ಅವರವರ ದೇವರಿಗೆ ಅವರವರು ನಡೆಯೋದೆ
ಒಪ್ಪ; ಇದಬಿಟ್ಟು ನಡಕೊಂಡ್ರೆ
ಗವುಳಿಗರ ಹೆಣ್ಮಗಳು ಗಾಣಿಗರ ನೆರೆದಂತೆ,
ತುಪ್ಪದಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಬೆರೆತಂತೆ.

ಕಟ್ಟೇಮಳಲವಾಡಿ ಪೂದಣ್ಣ ಮಾತನ್ನ
ನಾ ನಿಮಗೆ ಈಗ ಹೇಳಿವ್ನಿ ;
ಗಟ್ಯಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದೇವ್ರ ನಂಬಿರ್ರಿ
ನಾ ನಮ್ಮ ದೇವ್ರ ನಂಬತೀನಿ.

ಚಿಕ್ಕ ಮಲ್ಲಮ್ಮ

ಅಣ್ಣಾ ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು
ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪೂರ್ವದ ಕತೆಯು ;
ಚಿನ್ನದ ನಾಡೀ ಕನ್ನಡ ನಾಡು,
ಮನ್ನಣೆಯೆಂಬರ ಮನೆ ನೆಲೆವೀಡು ;
ಚಿನ್ನದೊಳಪರಂಜಿಯೊ ಏಡಿಗೇರಿ
ನನ್ನವರೆಲ್ಲಾ ಬಾಳಿದ ದೇಶ;
ವೆಂಕಟರಮಣ ಸಿರಿಮಲ್ಲೇಶ
ಅಂಕದಲಿಟ್ಟು ಸಲಹಿದ ಸೀಮೆ ;
ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲಿ ಇದ್ದಳೊ ಅಣ್ಣಾ
ಮಲ್ಲಮ್ಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹೆಣ್ಣು ;
ಅಕ್ಕರೆಗಾಗಿ ಆವಳನು ಎಲ್ಲಾ
ಚಿಕ್ಕ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಎನ್ನುವರಯ್ಯಾ
      ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
      ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆಯೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಅಣ್ಣಾ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಚೆಲುವ
ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಿಲ್ಲ;
ಚಿನ್ನದ ಪುತ್ಥಳಿ ಗಂಧದ ಗೊಂಬೆ
ರನ್ನದ ಕನ್ನಡಿ ಇನ್ನೇನೆಂಬೆ,
ಚೆಲ್ಲಗಂಗಳು ಹುಲ್ಲೆಯ ನಡಿಗೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂಥಾ ಸುದ್ಧದ ಮನಸು ;
ಮಾತನಾಡಿದಳೊ ಮುತ್ತಿನ ಮಳೆಯೊ

ಚೆಲುವು

ಪ್ರೀತಿಸಿ ನಕ್ಕಳೊ ಬೆಳಕಿನ ಬೆಳೆಯೊ ;
ಸತ್ಯವಂತರೂ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆ
ಮತ್ತೆ ನೋಡುವರೊ ದೇವಿಯೊ ಎಂದು ;
ಹೊಗಳೆನೆ ತಾಯೀ ಚೆಲುವನು, ನಿನ್ನ
ಹಗೆಯನು, ಇನ್ನು ಹೊಗಳೆನೆ ಅಮ್ಮಾ
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂ ನೀ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಅಣ್ಣಾ ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಣವ
ಇನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ನಡತೆಯ ಚೆಲುವ;
ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಬಂಧು ಬಳಗಕೆ
ಮಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮೆಚ್ಚಾಗಿರುವಳು ;
ಕೈಹಿಡಿದಾತನ ಮನವನು ಒಲಿಸಿ
ಮೋಹದ ಮಂಗಳಮೂರುತಿ ಎನಿಸಿ
ಅಣ್ಣಾ ಗೆಳತಿಯರು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಿಸಲು
ಚಿಣ್ಣನೊಬ್ಬನನು ಹಡೆದಿಹಳವಳು ;
ಒಳ್ಳೆಯ ಮಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಳತಿ
ಒಳ್ಳೆಯ ಸೊಸೆ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿ
ಚೆಲುವು ಹೆಚ್ಚೊ ಗುಣ ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂಬುದು
ತಿಳಿಯದೊ ಅವಳನು ನೋಡಿದ ಜನಕೆ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲವಾದೆಯಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಚೆಲುವು

ಅಂಗಳದೊಳಗಣ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ
ಮಂಗಳವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಬಾಳು,
ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಇಂತು ಸುಖದೊಳಗಿರಲು
ಕ್ಷುಲ್ಲರು ಬದುಕನು ಕೆಡಿಸಿದರಣ್ಣ;
ಗಿಳಿಯನು ಬೆಕ್ಕು ಕಳುವವೊಲವಳ
ಕಳವು ಮಾಡಿದರು ಘಾತಕ ಮಂದಿ;
ಪುಂಡರು ಬಹು ಪಾಷಂಡರು ಘಾತಕಿ
ಭಂಡರು ರತ್ನವ ಕೆಡಿಸಿದರಣ್ಣ;
ಗಂಡ ತಂದೆ ಮಾವ ಮೈದುನ
ಅಂಡಲೆದೆಲ್ಲೆಡೆ ಹುಡುಕಿದರವಳ;
ಸಿಕ್ಕದಿರಲು ಎಲ್ಲಿಯು ಮಲ್ಲಮ್ಮ
ದುಕ್ಕದ ಮಡುವಿನೊಳಾಳಿದರಣ್ಣಾ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆಯೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಕೊನೆಯೊಳೊಂದು ದಿನ ಉದಯದ ವೇಳೆಗೆ
ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವಳು ಅವಳು;
ಕಳೆಯಳಿದು ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ ಮುಖವೊ,
ಬೆಳಕಳಿದು ಬೆಂಡು ನೊಂದಿಹ ಕಣ್ಣು;
ಬೇರು ಕಿತ್ತೊಗೆದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ
ಕ್ರೂರ ರಾಕ್ಷಸನು ನುಂಗಿದ ಚಂದ್ರ;
ಬಾಳು ಸಾಕು ಸಾಕೆನುತಿಹ ರೀತಿ

ಚೆಲುವು

ಗೋಳೀ ಹೆಣ್ಣಾಯಿತೊ ಎನೆ ರೂಪು;
ಮಂದಿ ಬಂದು ಇವಳನು ನೋಡಿದರು;
ಹಿಂದಕೆ ಬಂದಳು ಎಂಪಾಸಂದಿಸಿ
ಒಳಗೆ ಬಾರ ಎನೆ ಬಾರೆನು ಎಂದಳು,
ಹೊಲಸಾಗಿದೆ ನನ್ನೊಡಲಿದು ಎಂದಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಹೊಲ್ಲೆಹವಾಯಿತೆ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಳು ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಮ್ಮ
ಸತ್ಯದ ಮಾತನು ಗಂಡಗೆ ಮುಂದಿಗೆ;
ಕೆಟ್ಟುಹೋದೆ ನಾ ಎನ್ನಾಸೆಯನು
ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ನಾ ಬಾಳೆನು ಎಂದಳು;
ಕೊಂಡುಹೋದ ಪಾಷಂಡರ ಹೆಸರ
ಭಂಡ ಮಕ್ಕಳ ಗುರುತನು ಹೇಳಿ
ಎಂಜಲಾದ ಈ ಮೆಯ್ಯನು ನಾನು
ಸಂಜೆಯು ಮೊದಲೇ ಸುಡಬೇಕೆಂದಳು;
ಕೆಡಕರ ಜಾತಿಯ ಕೇಳುವೆಯಣ್ಣಾ;
ಬಿಡು ಬಿಡು ಕೆಡಕಿಗೆ ಜಾತಿಯೆ ಮತವೆ!
ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಹೆಸರು
ಕೆಟ್ಟ ಚೇತನಕೆ ಸಲ್ಲವು ಅಣ್ಣಾ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲವಾದೆಯಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಎಂಜಲಾದ ಈ ಮೈಯ್ಯನು ನಾನು
ಸಂಜೆಯ ಮೊದಲೇ ಸುಡಬೇಕೆಂದು
ಚಿಕ್ಕ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಮಾತ
ದುಃಖದ ಮಾತೆಂದೆಣಿಸಿತು ಮಂದಿ;
ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟವಳು ದೇಗುಲದ
ಮುಂದೆ ಹೊಂಡವನು ಮಾಡಿರಿ ಎಂದು
ತಮ್ಮ ಮೈದುನರ ಕರೆದು ಹೇಳಿದೊಡೆ
ಬಿಮ್ಮನೆ ಭಯದಲಿ ಜೀಗಿತು ಮಂದಿ;
ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಇಂತಹ ಮಾತುಂಟೆ
ಮೈಯ್ಯ ಸುಡುವುದೆಂದೊಡೆ ಏನೆಂದು
ಎಲ್ಲ ಬಂದು ದಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂದು
ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಬೇಡಿದರೊ ಅಣ್ಣಾ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಕಲ್ಲಾಯಿತೆ ಮನ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಹಡೆದ ತಾಯಿ ಬಂದವಳಿಗೆ, ಅಮ್ಮಾ
ಮಡಿವ ತಪ್ಪ ನೀನೇನನು ಮಾಡಿದೆ?
ಭಂಡ ಬಾಳ ನೀ ಬಾಳಿದುದೇನು?
ಪುಂಡರು ಕದ್ದೊಡೆ ಮಾಡುವುದೇನು?
ಎಂದು ಕೈಗಳನು ಹಿಡಿದು ಬೇಡಿದಳು;
ತಂದೆ ಬಂದು ಬಿಡು ಈ ಹಠಯೆಂದನು;
ಅತ್ತೆ ಮಾವನು ಮೈದುನ ಭಾವ

ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಬಳಗ ಬಂದಿತು ಬೇಡಿತು ;
ಗಂಡ ಬಂದು ಬಳಿಯಲಿ ಕುಳ್ಳಿರುತ
ಭಂಡರ ಕೊಲುವೆನು ಸುಮ್ಮನಿರೆಂದನು ;
ಕೆಳದಿಯೊಬ್ಬಳು ಒಳಗಡೆ ಹೋಗಿ
ಎಳೆಯುನ ತಂದು ಎದುರಲಿ ಬಟ್ಟಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಕಲ್ಲಿನ ಜೀವ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಬೇಡಾ ಬೇಡಾ ಬೇಡಾ ಎಂಬ
ಹಾಡಿನ ಪಲ್ಲವಿ ಎಲ್ಲವ ಕೇಳಿ
ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಒಂದು ಮಾತನು ಅಂದಳು :
ಬಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ನಾ ಹೇಳುವಳಲ್ಲ ;
ಭಂಡರೆಂಜಲಿಸ ಒಡಲನು ನನ್ನ
ಗಂಡಗೆ ಬಡಿಸಲು ಒಲ್ಲದು ನನಗೆ ;
ಹೆಂಡ ಸೋಕಿದ ಭಾಂಡದಿ ದೇವರು
ದಿಂಡರ ಹಾಲನು ಇರಿಸೆನು ನಾನು ;
ಅಂಬಲಿ ಉಂಡು ಎಸೆದ ಹಾಳೆಯಲಿ
ತಂಬಿಟ್ಟಿಡುವೆನೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ;
ಭಂಡ ಬಾಳ ಬಾಳೆನು, ಈ ಒಡಲನು
ಕೊಂಡದಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಕೊಡುವೆನು ಎಂದಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಬಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ನೀ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಚೆಲುವು

ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಏನು ಹೇಳಿದರು
ಘೋರ ಪಂಥವನು ಬಿಡದಿರೆ ಧೀರೆ
ಹೆದರಿತು ಅದುರಿತು ಮೆಚ್ಚಿತು ಮಂದಿ;
ಬದುಕನು ಬಲ್ಲವಳಹ ಮಲ್ಲಮ್ಮ
ಎಂಥ ಸತ್ಯವಿದು ಎಂಥಾ ಮಹಿಮೆ
ಇಂಥವರುಂಟೆ ಲೋಕದಲಿನ್ನು
ಚೆಂದ ಬಾಳಿದಳು ಚೆಂದದೆ ಸಾವಳು
ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರವಳ;
ತಮ್ಮ ಮೈದುನರು ಎಲ್ಲವ ನೋಡಿ
ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗಿ ಗುಡಿಗಳ ಮುಂದೆ
ಕೊಂಡವ ಮಾಡಿ ಝಗಿ ಝಗಿ ಹೊಳೆಯುವ
ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡವ ಮಾಡಿದರಣ್ಣ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲವಾದೆಯೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ದಾರಿ ತೋರದೆ ಎಲ್ಲರು ತನ್ನ
ಕ್ರೂರ ಪಂಥಕೆ ಒಪ್ಪಿರಲಾಗಿ
ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಮುಂದೆ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದಳು.
ಹೇಸಿಕೆಯಾಗಿಹ ಮೈಯ್ಯನು ಬಿಟ್ಟು
ಮಾಸದ ಹೊಸದೊಂದೊಡಲನು ತೊಟ್ಟು
ಮರಳಿ ನಾ ಬರುವೆ ಅಪ್ಪಾ ಅಮ್ಮಾ,

ಚೆಲುವು

ತಿರುಗಿ ಬದುಕುವೆನು ಅತ್ತೆ ಮಾವ,
ನೂರು ಜನ್ಮಕೂ ಈ ಗಂಡನನೇ
ಸೇರಿ ಸಿಂಗರದಿ ಬಾಳುವೆನೆಂದಳು ;
ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗುವ ಹುಡುಗಿಯು ತೆರದೆ
ಹದುಳವ ಸುಡಿದಳು ಸಂತಯಿಸಿದಳು
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಬಲ್ಲವಳಹುದೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಅಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಸಜ್ಜಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ
ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿ ಜಳಕವ ಮಾಡಿ
ಒಪ್ಪುವದೊಂದು ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು
ಕುಪ್ಪಸ ಒಂದನು ಚೆಂದದಿ ತೊಟ್ಟು
ಕುಂಕುಮ ಬಟ್ಟನು ಹಣೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು
ವಂಕಿ ಜಿಮುಕಿ ನಾಗರ ಜಡೆಬಿಲ್ಲೆ
ಕಂಕಣ ಪಿಲ್ಲಿ ಉಂಗುರವಿಟ್ಟು
ಶಂಕೆಯನುಳಿದು ತಂದೆ ತಾಯಿ
ಅತ್ತೆಮಾವ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರ
ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಎರಗಿ
ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಚೆನ್ನಪ್ಪಂತೆ
ಚಂದದಿ ಹರಸಿ ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲವಾದೆಯೋ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಬಳಿಕ ಗಂಡ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತ
ಸ್ಥಳಕೆ ಬಂದು ಅವನಡಿಗಳಿಗೆರಗಿ,
ನಾನು ಕೇಳಿಬಂದಷ್ಟು ದಿವಸ
ಮಾನದಿಂದ ಬಾಳಿಸಿದಿರಿ ನನ್ನ ;
ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆಯಾಯ್ತು
ಅನ್ನೆಯವಾಯಿತು ನನ್ನದು ಬಾಳು ;
ಒಬ್ಬರನುಳಿದು ಹೋಗಲು ನನಗೆ
ನಿಬ್ಬರವಾಗಿದೆ ಮನದಲಿ ದುಃಖ ;
ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಡಿರಿ ಹರೆಯದಿ,
ನಂಟರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕವಳನು ತಂದು
ಬಾಳಿರಿ; ಅಳಬೇಡಿರಿ; ನನ್ನಾಣೆ;
ಕೇಳಿರಿ ಮಾತನು, ಹೋಗುವೆನೆಂದಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಕಲ್ಲೋ ಹೂವೋ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಕೇಳು ಅಣ್ಣಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆಗೆ
ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯದೇವರು ಸುಡುತಿರಲು,
ದೇಶವೆಲ್ಲ ಮಿಡಿಗೇಶಿಗೈದಿತೆನೆ
ಸಾಸಿರ ಸಾಸಿರ ಜನ ನೆರೆದಿರಲು,
ದೇಗುಲದೆದುರಲಿ ಮಾಡಿದ ಕೊಂಡದ
ಬೇಗೆಗೆ ಜನ ಸರಿಯುತಲಿರೆ ದೂರ,
ಕೊಂಡದ ಕಾಪಿನ ಝುಳದಲಿ ಅಡಿಯು

ಬಂಡೆ ಚಿಟ ಚಿಟನೆ ಸಿಡಿದಿರೆ ಒಮ್ಮೆ,
ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಹೊರಟು ಗುಡಿಗಳ ಹೊಕ್ಕು
ಬಲ್ಲ ರೀತಿಯಲಿ ದೇವರ ಪೂಜಿಸಿ
ಶಂಕೆಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದು
ಬೆಂಕಿಯ ಬಾವಿಯ ಬದಿಯಲಿ ನಿಂದಳು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲವಾದೆಯೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಸೊಂಕಿಗೆ ಹೇಸುವ ದೈವಭಕ್ತರ
ಕಿಂಕರ ನಾನು ಎನುತಿಹನಗ್ನಿ ;
ಬೆಂಕಿ ನಾನೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಳಿಹೆನು
ಬಂಕೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಗೂಡಲಿ ಮರೆದು ;
ಕೆಂಡ ಬಂದು ಕೆಂಡದಲಿ ಸೇರುವಳು
ಕಂಡ ಮಾತು ಇದು ಅಂಜಿಕೆ ಬೇಡ ;
ಸಂಕಟಪಡಿಸೆನು ಮಲ್ಲಮ್ಮನನು
ಶಂಕೆಯ ಬಿಡಿರಿ ಎನುತಿಹ ರೀತಿ
ಝಗಿ ಝಗಿ ಹೊಳೆವಾಳದ ತನ್ನೆದೆಯ
ಒಗೆದು ತೋರಿದನು ಬೆಂಕಿಯ ದೈವ ;
ತಳಮಳ ಹೊಳೆಯುತ ಮಲಮಲ ಮೊರೆಯುತ
ಬೆಳಕಿನ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯ ತೋರುತ.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಲ್ಲೆ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಆಗ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರಿಗು
ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಿ,
ಬರುವೆನೆಂದು ಗೆಳತಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ
ಮರುಗಬಾರದೆಂದೆಲ್ಲರ ಬೇಡಿ,
ಗಂಡ ಬಳಿಯೊಳಿರೆ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ
ಮಂಡೆಯನಿಟ್ಟು ಮುತ್ತನು ಕೊಟ್ಟು,
ಅಳುತಿಹ ಕಂದನ ಸನಿಯಕೆ ಹೋಗಿ
ಒಲವಿನಿಂದವನ ಮುದ್ದಿಸಿ ಬಂದು,
ವೆಂಕಟರಮಣಾ ಸಿರಿಮಲ್ಲೇಶಾ
ಬಿಂಕದ ದೇವರೆ ಸಲಹಿರಿ ಎಂದು,
ಕೊಕ್ಕರೆ ನೀರನು ಹೊಗುವಂದದಲಿ
ಹೊಕ್ಕಳು ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಕ್ಕರಣೆಯನು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಂಡೆಯ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಅಣ್ಣಾ ಇನ್ನು ನಾನೇನ ಹೇಳಲಿ
ಅನ್ನೆಯವಾಯಿತು ಎನಿಸುವುದೊಮ್ಮೆ;
ಅಂಕೆಯ ಬಾಳನು ನೆನೆವೆನೆ ಮರಳಿ
ಬೆಂಕಿ ಬೆಂಕಿಯನು ಸೇರಿತು ಎಂಬೆನು;
ಹೇಳುತ ನಾನು ನಡುಗುವೆನಿಂದು;
ಕೇಳಣ್ಣಾ ಅವಳು ನಡುಗಳು ಅಂದು;
ನೊಂದು ಹೋಯಿತು ನಂಟು ಎಲ್ಲವೂ

ಚೆಲುವು

ಮಂದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗಿತು ;
ಬೆಂದು ಹೋಯ್ತುವಳು ಹೇಸಿದ ಮೆಯ್ಯಿ
ನಿಂದುದೆಂದಿಗೂ ಮಾಸದ ಕೀರ್ತಿ ;
ಹೆಸರ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರತಿಮೆ ಕೆತ್ತಿದರು
ಉಸುರುವೆಸೀಗಳು ಕತೆಯನು ನಾನು.
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲೀ ಇರುವೆಯು ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಮೆಯ ಕತೆಯ
ಅಣ್ಣಾ ಇಂದು ನಾ ಹೇಳಿದೆ ನಿನಗೆ ;
ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಬಹ ಎಳೆಯರಿಗಿದನು
ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲಿ ಹೇಳೈ ನೀನು ;
ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದಿಗು
ಮನ್ನಣೆ ಎಂದರೆ ಇಂತೇ ನಡೆಯಲಿ ;
ಚಿನ್ನದ ನಾಡಿದು ಲೋಕಕೆ ನಡತೆಯ
ಕನ್ನಡಿಯಾಗಲಿ, ಉನ್ನತಿ ಪಡೆಯಲಿ ;
ಸತ್ಯವುಳ್ಳವರು ಬನ್ನಕೆ ಸಿಲುಕದೆ
ಎತ್ತ ಎತ್ತಲೂ ಸುಖದಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ;
ವೆಂಕಟರಮಣನು ಸಿರಿಮಲ್ಲೇಶನು
ಶಂಕೆಯ ಹರಿಸಿ ಸಲಹಲಿ ಜಗವ ;
ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ
ಇಲ್ಲೀ ನಿಂದಿರು ಮಲ್ಲಮ್ಮಾ.

ಕೊಂಬು

ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆವಾಳು,
ಮಲ್ಲಿಗೇನಹಳ್ಳಿ;
ಸಿರಸಿ, ಸಂಪಿಗೆ, ಕೂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ,
ಹುಲ್ಲೆಹಳ್ಳಿ, ಪರವು.

ಮೇಲು ಹುಲುವತ್ತಿ, ಕೀಳು ಹುಲುವತ್ತಿ,
ಮಾದಲ, ಮುತ್ತೋಣಿ;
ತಾಳಕುಂಟೆ, ತಾವರೆಕೆರೆ, ಹಿಪ್ಪಲ,
ಕೂಡವಳ್ಳಿ, ಕೊಪ್ಪ.

ಸಿರಿಯೂರು, ಸಿರಿಯಂಗಳ, ಬೆಳವಲ,
ಸೊಗದವಾಣಿ, ತೆರವಿ;
ಮರಳವಾಡಿ, ಮಧುಗಿರಿ, ಬನವಾಸಿ,
ಅಗಳಿ, ಅಮೃತೂರು;

ಬೆಳಧರ, ಬೆಳ್ಳಿಯಬಟ್ಟಲು, ಬೆಳವಿ,
ಸೆಲಮಾವು, ಹಗರಿ;
ತಳಕು, ಬೆಳುಗೊಳ, ಕಿರಿಜಾಜಿಯೂರು,
ಜಳಿಗೆರೆ, ಪೆಬ್ಬಾಲಿ;

ಚೆಲುವು

ಪೂನಾಪು, ಸಿರಿಪಾಸಿ, ಸಕ್ಕರೆ,
ಸಿಶಸ, ತಿಂಗಳೂರು;
ಮಾಣಿಕಧರ, ಮಂಜೇಶ್ವರ, ಕೋಗಿಲೆ,
ಎಸಳೂರು, ಕಳಸ.

ಏನು ಹೆಸರು ಇವು, ನಮ್ಮ ತಾತದಿರು
ನಾಡೊಳಿಟ್ಟ ಹೆಸರು;
ಜೇನಸರಿಯುವೊಲು ಇನಿದು, ಬಲ್ಲವರ
ಹಾಡಿನವೊಲು ಮೆಲಿತು.

ಕೇಳುವ ಕಿವಿ ನಲಿಯುತಲಿಹೆ, ನುಡಿಯುವ
ನಾಲಗೆ ನಲಿಯುತಿದೆ;
ಬಾಳೆಂತಿರೆ ಹೆಸರಿಂತಾಮೃತಂಬೆನೆ
ಸೋಲುತಲಿದೆ ನೆನಸು.

ನಾಡೊಳಂದೊಗೆದ ಸೊಗದರವಿಂದದ
ಮಾಧುರ ಮಕರಂದ
ಕೋಡಿಯಿಂದುದುರಿ ಹನಿ ಹರಳಾಯಿತು
ಮೋದವೀಯಲಿಂದು.

ಚೆಲುವು

ಅಣ್ಣತಮ್ಮದಿರೆ, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆ,
ಹೇಳುವಿರೀ ಹೆಸರ;
ಚೆನ್ನವಾಗಿಹುದು ಈಗಳು ಹೆಸರು;
ಬಾಳು ಅಂತೆ ಇಹುದೇ?

ಚೆಲುವ ಹೆಸರುಗಳ ನುಡಿವ ನಾಲಗೆಯ
ಬಾಳುವೆ ಬರಿದಾಯ್ತೇ.
ಕಳೆದುಕೊಂಡೆವೇ ಹಿರಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನ,
ಮೂಳವಾಯ್ತು ಬದುಕು.

ಬನ್ನಿ ಅಣ್ಣದಿರೆ ಬನ್ನಿ ತಮ್ಮದಿರೆ
ಬನ್ನಿ ಸೋದರಿಯರೆ;
ಬನ್ನಿರಿ ಎಲ್ಲರು ಆಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳಿ
ಚೆನ್ನಮಾಡಿ ಬಾಳ.

ಹೆಸರಿನ ಚೆಲುವನು ನಾಡಿನ ಬದುಕಲಿ
ಮರಳಿ ಮೊಳೆಯಿಸಿರಿ;
ಒಸಗೆಯ ತನ್ನಿರಿ ತಾಯ್ನಾಡಿರವಿಗೆ,
ತರಿಸಿ ನಗೆಯ ಮೊಗಕೆ.

ಜೀ.

ಚೆಲುವು

ದುಡಿಯುವೆವೆನ್ನಿರಿ ದುಡಿಯಿರಿ ಬನ್ನಿರಿ
ನಾಡಿಗೆ ನುಡಿಗಾಗಿ ;
ತೊಡಿರಿ ಹಟವನು ಕೊಡಿ ಕೈಯಾಣೆಯ ;
ಆಡುವ ನುಡಿ ನಡೆಸಿ.

ಕತ್ತಲು ಮುಚ್ಚಿಹ ಬಾಳಿರುಳಾಳಕೆ
ಆಸೆಯ ಚಂದ್ರನನು
ಮತ್ತೆ ತನ್ನಿರಿ, ಬೆಳಕಲಿ ನಡೆಯಿರಿ;
ಹೇಸಿ ಸೋಂಬತನವ.

ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕವ ಜೋಳದ ತೆರದಲಿ
ಹರಿಯಿಸಿ ನಾಡಿನಲಿ;
ಉತ್ತಮ ಚರಿತೆಯ ಚಿತ್ರ ಪತಾಕೆಯ
ಮೆರೆಯಿಸಿ ಬಾನಿನಲಿ.

ಒಂದು ಸಂಜೆ

ಸಂಜೆಯಾಗಸದಾಳವನು ಚೆಲ್ವ ಲೇಪದೊಲು
ತಿಳಿಯ ನೀಲದ ವರ್ಣ ಸವರಿರುವುದು ;
ರಂಜಿಸುತಲಿಹುದು ನೀಲದ ಪಟದಿ ಚಿತ್ರವೆನೆ
ಎಲೆಯಲುಗದೊಲು ನಿಂತ ಮರದ ಸಾಲು.

ಜೇಯೆಂದು ಚಿಟ್ಟೆ ಬೇಲಿಯಲಿ ಮೊರೆಯುತಲಿಹುದು ;
ಮಳೆರಾಯ ಬಾರೆಂಬ ಊರ ಕೂಗು
ಗಾಯನದಿ ಕಳವಳವ ಮರೆಸಿ ಕೇಳುತಲಿಹುದು ;
ಇಳಿಯುತಿಹುದಿಳೆಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಇರುಳು.

ದೇವಾಲಯದ ಓಲಗದ ಮಂಜುಳಾರಾವ
ತೇಲುತಿಹುದೆಲರಿನಲಿ ; ಸಭವ ನೀಲ,
ಆವೇಶ ಕವಿಯು ಗೆಲುವಂತೆ ಗೆಲುತಿರೆ ಇನಿಸು
ನೀಲಿಮೆಯನಾಂತುದು ಶರಚ್ಚಂದ್ರಿಕೆ.

ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ

ಏನು ಚೆಲುವಿದು ಏನು ಸೊಗಸಿದು
ಈವುದಯುದಣಿಯುರವಿದು ?
ನ್ಯೂನತೆಯ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತೊಳಗುವ
ದೇವಲೋಕದ ಬೆಳಕಿದು ?
ದೇವನಂದನವೆಂದು ಮನುಜನು
ಕನಸೊಳೆಣಿಸಿದ ವನದಲಿ
ಹೂವ ಮೋಹರವಿನಿತು ನೆರೆಯುದು
ಇನಿತು ಬಣ್ಣದಿ ಮೆರೆಯುದು.
ಏನು ಚೆಲುವಿದು ಜಗದಲಿ!
ಹಾಸವೆನಿತೀ ಮೊಗದಲಿ!

ಮೊಗದೆ ನಗೆಯಿರೆ ಅರಿವೆ ಮರೆಯಲಿ
ನಲಿದ ಬಗೆಯಿದೆ ಎಂಬುದ;
ಜಗದೆ ಹೂವಿಂತರಳೆ ಸೃಷ್ಟಿಯು
ಒಳಗು ನಲಿದುದು ಕಾಂಬುದು.
ಯಾವುದೋ ಬಗೆ ಯಾವುದೋ ಸೊಗ
ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದಲೆ
ಹೂವೆನಗೆ ಸೊಗಯಿಸುವ ನಗೆಯನು
ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುತ ನಿಂದಿದೆ;
ಬಗೆಯ ತಣಿಸುವುದೆಲ್ಲವೂ
ಬಗೆಯೊಳೊಗೆವುದು ಒಲ್ಲೆವು.

ಚೆಲುವು

ಎನ್ನ ಬಗೆಯೊಳಗಿರುವ ಸೊಗವೇ
  ಕಾಣುವುದು ಹೊರಗೆಂಬೆನೆ,
ಕಣ್ಣ ಹಿಂದಣ ನೋಳ್ಪ ಪೀತವ
  ನಾನುಳಿಯೆ ಚೆಲುವಳಿವುದೆ?
ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ಬದುಕನು
  ಮೀರಿದಾವುದೊ ಬದುಕಿದೆ;
ಮಾನವನ ಕುಲವಳಿಯಲಳಿಯದ
  ಬೇರೆ ಯಾವುದೊ ಉಳಿವಿದೆ.
ನನ್ನ ಸೋಲಲಿ ಸೋಲವೆ
ಮುನ್ನ ಹರಿಯುವ ಬಾಳಿದೆ.

ಜಗದ ಮೊದಲಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯಿದೆ;
  ಮನ್ನೆಯಾತುಮವೊಂದಿದೆ;
ಒಗೆದು ಅದರಿಂದೆನ್ನುಸಿರು ಬಗೆ
  ಎನ್ನ ಆತುಮ ಬಂದಿದೆ;
ಶರಧಿ ಗಾಳಿಯು ತೀವಿ ಘನಿಸುತ
  ಹಿಮಕಣದ ಗಣವಹವೊಲು
ಪರದ ಆತುಮ ತೀವಿ ಸೃಷ್ಟಿಯು
  ನಮಗೆ ಜೀವವನಿತ್ತಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿದೆ;
ಇಲ್ಲದುದು ಬರಬಲ್ಲುದೆ?

ಚೆಲುವು

ಮನುಜನಿಗೆ ಮನುಜತೆಯು ತೋರುತ,
ಮಾನವನ ಮನ ಕಾಣದ
ಎನಿತು ಗುಣವನೊ ಇನ್ನು ಬೇರೆಯು
ಏನಪನನೊ ಕೊಳ್ಳುತ,
ಇಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನ
ರೂಪನಾನುತ ನಲಿಯುತ
ಬಲ್ಲಿತನ ಬೆಕ್ಕಸದಿ ಭಾಪುರೆ
ಭಾಪು ಎಂಬವೊಲಾಡುತ
ಹಬ್ಬಮಾಡುತ ಎತ್ತಲು
ಒಬ್ಬನಿರುವನು ನಿತ್ಯನು.

ಅರಿಕೆ

ಏನ ನೋಡಿದೆನೊ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೋ–
ಏನ ಕಂಡೆನೋ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೋ–
ಏನ ಕಂಡು ಇನ್ನೇನಗೆತ್ತೆನೋ–
ಕಾಣದಾವುದನು ಕಂಡೆನೆಂಬೆನೋ–

ನಾನು ಅರಿಯೆನಿದ ನೋಡಬಂದವನು ;
ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯೈ ತೋರತಂದವನು ;
ಕಾಣಲೆಂದು ಕಣ್ಮನವ ಕೊಟ್ಟವನು ;
ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನವನೆನ್ನೊಳಿಟ್ಟವನು.

ಹೈದನೊಬ್ಬನನು ಕರೆದು ಕೈಯಲಿ
ಕೈದನಿಟ್ಟು ಗೆಲುಹೋಗು ಎಂದೊಡೆ
ಕಾದಿ ಶತ್ರುವನು ಕೊಂದು ಬರ್ಪನೋ?
ಕೊಯ್ದುಕೊಂಬನೋ ತಾನೆ ತನ್ನನು?

ಕೊಟ್ಟ ಓಜನಿದ ನೋಡದಿರ್ದೊಡೆ
ಕೆಟ್ಟದಾಗದೆಂತಿಹುದು ಬಾಲಗೆ?
ನೆಟ್ಟನೊಳ್ಳಿದಕೆ ನಡೆವನೆಂತುಟು?
ಹುಟ್ಟು ಬಣ್ಣವೇ ಸತ್ಯ ಮನುಜಗೆ?

ಚೆಲುವು

ಹಗಲು ಇರುಳಲಿ ಗಳಿಗೆ ಚಣದಲಿ
ಜಗವು ಸಂತತ ಚಲಿಸುತಿರ್ಪುದು ;
ಬಗೆಯೊಳೆನ್ನಲಿ ಅಂತೆ ಸಂತತ
ಒಗೆಯುತಿರ್ಪುದು ದೃಷ್ಟಿಭೇದವು.

ಓಡುತಿರ್ಪ ತೇರಿಂದ ನೋಡುತ
ಓಡುತಿರ್ಪ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡ ನಭವನು
ನೋಡಿದಾವುದನು ನಿಚ್ಚವೆಂಬೆನು ?
ನೋಡದಾವುದನು ಇಲ್ಲವೆಂಬೆನು ?

ಬಾಲ ನಿದ್ರಿಸುತಲಿರಲು ತಾಯ್ ಅವನ
ಕೇಳಿಕೆಯನು ನೋಡೆಂದು ತಂದಳು ;
ಎದ್ದು ನೋಡುತಿಹನಿನಿತ ಮಧ್ಯದಲಿ ;
ನಿದ್ದೆಯಾಳದಲಿ ಮರಳಿ ಇಳಿವನು.

ಆಟ ಎಂತು ಮೊದಲಾಯಿತೆಂಬುದನು,
ನೋಟ ಎಂತು ಕೊನೆಯಪ್ಪುದೆಂಬುದನು,
ಎಳೆಯನರಿವನೇ ತಾನೆ ಊಹಿಸಿ?
ತಿಳಿವೆನೆಂತು ನಾ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯ ?

ಚೆಲುವು

ನನ್ನ ತಂದು ಈ ಜಗದೊಳಿಟ್ಟವನೆ
ನನ್ನಿ ಯಾವುದೆಂಬುದನು ತೋರಿಸು ;
ನಿನ್ನ ದಾರಿಯಲಿ ಬಾಳ ನಿಲ್ಲಿಸು ;
ಚೆನ್ನವಪ್ಪವೊಲು ಅದನು ಬೆಳೆಯಿಸು.

